

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. WAHL
представено на 15 май 2014 година¹

Дело C-213/13

Impresa Pizzarotti & C. SpA
срещу
Comune di Bari

(Преюдициално запитване, отправено от Consiglio di Stato (Италия))

„Обществени поръчки — Директива 93/37/ЕИО и Директива 2004/18/ЕО — Понятие за обществена поръчка за строителство — Договор за наем, който трябва да се сключи, за все още неизпълнен строеж — Обхват на принципа за силата на пресъдено нещо в хипотезата на положение, което е несъвместимо с правото на Съюза“

1. Проектът за изграждане на нов комплекс от съдебни сгради, предназначен за седалище на всички съдилища от съдебния район на град Бари (Италия), с цел по-рационалното използване на предоставените на съдилищата ресурси чрез изграждането на общо седалище за тях, колкото и да е парадоксално, се превръща в източник на многобройни съдебни спорове. За това свидетелстват обстоятелствата, предхождащи настоящото преюдициално запитване, отправено в рамките на съдебен спор между предприятието Impresa Pizzarotti & C. SpA (наричано по-нататък „Pizzarotti“) и компетентните италиански органи на местно равнище, възникнал след публикуването на обявление за пазарно проучване за изграждането на тази нова съдебна сграда. Преюдициалното запитване съвпада по време с отправена до Европейската комисия жалба от Comune di Bari, вследствие на която започва процедура за нарушение срещу Италианската република на основание член 258 ДФЕС.

2. В случая от Съда се иска да уточни, в продължение на неговите изводи в решението му по делото, наричано KölnMesse², дали договорът за наем на бъдещ строеж като разглеждания в главното производство попада в приложното поле на правилата, които уреждат възлагането на обществени поръчки за строителство. Ако случаят е такъв, и в хипотезата на извода, че на такова квалифициране биха били противопоставени окончателно влезли в сила съдебни решения, Съдът трябва да се произнесе по обхвата на правилото за неизменяемост на силата на пресъдено нещо в положение, за което се приема, че е несъвместимо с правото на Съюза.

¹ — Език на оригиналния текст: френски.

² — Решение Комисия/Германия (C-536/07, EU:C:2009:664, наричано по-нататък „решение KölnMesse“).

I – Правна уредба

3. Десето съображение от Директива 92/50/ЕИО³ гласи: „обществените поръчки, свързани с придобиване или отдаване под наем на недвижимо имущество или свързаните с тях права имат характерни особености, които правят нецелесъобразно прилагането на правилата за възлагане на обществени поръчки“.

4. Член 1, буква а) от Директива 92/50 определя като „обществени поръчки за услуги“ за целите на тази директива „възмездни договори, сключени в писмена форма между доставчик на услуги и възлагащ орган, с изключение на [...] iii) поръчки за услуги за придобиване или наемане, независимо от финансовите условия, на земя, съществуващи сгради или други недвижими имоти, както и на права върху тях [...]“ [неофициален превод].

5. Член 1, буква а) от Директива 93/37/ЕИО⁴ определя като „обществени поръчки за строителство“ по смисъла на тази директива „поръчките от паричен интерес, сключени в писмен вид между предприемач и възлагащ орган, както е определено в б), които имат за предмет или изпълнението, или както изпълнението, така и проектирането на строителство, свързано с една от дейностите, посочени в приложение II, или на строителство, както е определено във в) по-долу, или изпълнението по всички начини на строителство, което отговаря на изискванията, определени от възлагащия орган“ [неофициален превод].

6. Сред професионалните дейности, посочени в приложение II към Директива 93/37, клас 50 обхваща „Строителство и монтажни работи“. Този клас включва по-специално „Строителни и монтажни работи по общо изграждане на сгради (без конкретни спецификации)“ (подгрупа 500.1), както и „Изграждане на [...] сгради [...], жилищни и нежилищни“ (група 501).

7. Съображение 24 от Директива 2004/18/ЕО⁵ гласи:

„По отношение на услугите, поръчките за придобиването или наемането на недвижима собственост или права върху такава собственост, имат специфични характеристики, което прави прилагането на правилата за обществените поръчки неподходящо“.

8. Съгласно член 1, параграф 2 от тази директива:

„а) „Обществени поръчки“ са договори с определен паричен интерес, сключени между един или повече икономически оператори и един или повече възлагащи органи, с предмет строителство, снабдяване със стоки или предоставяне на услуги по смисъла на настоящата директива.

б) „Обществени поръчки за строителство“ са обществени поръчки с предмет изпълнение или проектиране и изпълнение на строителни работи, свързани с една от дейностите по смисъла на приложение I, или строеж, или изпълнение на дейности по изграждане, с каквито и да е средства, на строеж в съответствие с изискванията на възлагащия орган. [...]

[...]“.

3 — Директива на Съвета от 18 юни 1992 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за услуги (ОВ L 209, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 2, стр. 50).

4 — Директива 93/37/ЕИО на Съвета от 14 юни 1993 година за съгласуване на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство (ОВ L 199, стр. 54).

5 — Директива на Европейския парламент и на Съвета от 31 март 2004 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство, услуги и доставки (ОВ L 134, стр. 114; Специално издание на български език, 2007 г. глава 6, том 8, стр. 116).

9. Член 16 от посочената директива е озаглавен „Специфични изключения“ и гласи:

„Настоящата директива не се прилага за обществени поръчки за:

- а) придобиване или наемане, независимо с какви финансови средства, на земя, съществуващи сгради или други недвижими имоти, както и на права върху тях; [...]

[...]“.

II – Обстоятелствата в основата на спора в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

10. Обстоятелствата, предхождащи спора в главното производство, така както те са изложени по-конкретно в акта за преюдициално запитване, се характеризират с известна сложност. За нуждите на анализа трябва да се посочи следното.

11. В основата на делото в главното производство е публикуването на 14 август 2003 г. от Comune di Bari [община Бари] на публично обявление за пазарно проучване за изграждането в най-кратки срокове на ново общо седалище за съдебната администрация, подходящо за настаняването на всички съдилища със седалище в Бари⁶.

12. В обявлението се съдържа изискване към кандидатите да се ангажират да започнат строителните работи преди 31 декември 2003 г. Освен това в него се изисква те да предоставят ясни и изчерпателни указания за цената и начина на плащане от общинската администрация и от Министерството на правосъдието с оглед на факта, че наличните публични средства възлизат на 43,5 милиона евро, вече заделени за проекта, към които следва да се добави и сумата от 3 милиона евро, съответстваща на размера на годишния наем, заплащан от Comune di Bari преди това за наема на сградите, в които по това време са се помещавали тези съдилища. И накрая, към обявлението е приложен документ, изготвен от Corte d'Appello di Bari (Италия) [Апелативен съд, Бари], с който се определя рамка на изискванията.

13. Измежду представените четири оферти Comune di Bari избира с решение № 1045/2003 от 18 декември 2003 г. офертата на предприятието Pizzarotti. Решението предвижда част от сградите да бъдат продадени на Comune di Bari за сумата от 43 милиона евро, а останалите да й бъдат отдадени за ползване срещу наем от 3 милиона евро годишно.

14. С писмо от 4 февруари 2004 г. Министерството на правосъдието уведомява Comune di Bari за намаляването на наличните публични средства на 18,5 милиона евро и иска от нея да провери дали с оглед на получените оферти проектът може да бъде изпълнен в съответствие с новата икономическа рамка. С писмо от 11 февруари 2004 г. Comune di Bari отправя питане до Pizzarotti дали предприятието има готовност да продължи започнатата процедура. Pizzarotti отговаря положително на това запитване, като преформулира офертата си съобразно намалението на наличните публични средства.

15. През септември 2004 г. публичното финансиране е спряно напълно. Pizzarotti представя на Comune di Bari нова оферта, за да я информира, че предвидените в първоначалната оферта строителни работи, свързани с наемането, могат да бъдат извършени.

16. Тъй като администрацията бездейства, предприятието Pizzarotti подава жалба по съдебен ред с искане мълчанието на администрацията да се обяви за незаконно и да се задължи Comune di Bari да предприеме действия.

6 — Обявлението е публикувано по-специално в *Официален вестник на Европейските общности* от 23 август 2003 г. (ОВО S 161).

17. След като жалбата е отхвърлена на първа инстанция с решение на Tribunale amministrativo regionale per la Puglia от 8 февруари 2007 г., Consiglio di Stato уважава жалбата на предприятие Pizzarotti с решение № 4267/2007. Като съобразява, че процедурата не е приключила с одобряване на резултата от пазарното проучване, той решава, че „при спазване на принципите на разумното начало, на добросъвестност и на защита на оправданите правни очаквания, [Comune di Bari] трябва, довеждайки до край своите действия, да приключи процедурата с реално съответстващото заключение, като провери дали в рамките на постъпилите оферти е възможно строителните работи да се извършат в съответствие с променената икономическа рамка“.

18. Сезиран с искане за изпълнение на неговото решение № 4267/2007, Consiglio di Stato установява бездействието на Comune di Bari с решение № 3817/2008 и разпорежда на същата да изпълни постановеното с решение № 4267/2007 в неговата цялост в срок от тридесет дни. Същият назначава префекта на Бари за Commissario ad acta, който в случай на продължително бездействие да предприеме, евентуално с пълномощник, всички необходими действия за изпълнението на посоченото решение.

19. На 21 ноември 2008 г. пълномощникът на префекта на Бари Commissario ad acta установява валидността на офертите на предприятие Pizzarotti и вследствие на това констатира, че процедурата, свързана с пазарното проучване, е успешно приключена.

20. Giunta comunale di Bari от своя страна прекратява процедурата, започнала с обявлението за пазарно проучване, с мотива че представената от Pizzarotti окончателна оферта не съответства на посочените в обявлението условия.

21. И двете страни, Pizzarotti и Comune di Bari, подават жалба пред Consiglio di Stato. Pizzarotti изтъква, че като не е поела договорно задължение за наемане на сградата, Comune di Bari не е изпълнила правилно разпореждането, съдържащо се в решение № 3817/2008. Comune di Bari критикува обстоятелството, че не е било установено влошаването на условията, отразило се на приключването на процедурата.

22. С решение за изпълнение № 2153/2010 от 15 април 2010 г. Consiglio di Stato уважава жалбата на Pizzarotti и отхвърля тази на Comune di Bari. По отношение на действията на Commissario ad acta същата юрисдикция счита, че макар и уместни, те все пак са непълни поради липсата на „правилно [приключване на] процедурата“ по смисъла на решение № 4267/2007. Съответно Consiglio di Stato определя срок от 180 дни за приключване на процедурата, през който да бъдат предприети всички необходими действия за изпълнението на проекта на Pizzarotti.

23. С решение от 27 май 2010 г. Commissario ad acta обявява, че „процедурата, свързана с обявлението за пазарно проучване от август 2003 г. [...] не е да[ла] положителен резултат“.

24. След като Pizzarotti обжалва това решение, Consiglio di Stato уважава жалбата му с решение за изпълнение № 8420/2010 от 3 декември 2010 г. Като подчертава непоследователността на изводите, свързани с обявлението за обществена поръчка, съответно в решението от 21 ноември 2008 г. и в това от 27 май 2010 г., тази юрисдикция приема за валидно единствено посоченото в първото от тях. Що се отнася до участието на трето лице — приобретател и наемодател на сградите, които ще бъдат предназначени за седалище на съдилищата в Бари, както и до обещанието за наемането им, Consiglio di Stato изтъква, че преценката на Commissario ad acta не се основава на подробен преглед и че с това тя нарушава съдебното разпореждане за проверка на фактическите и правните предпоставки за изпълнението на проекта. Що се отнася до твърдението, че офертата на Pizzarotti не съответства на

градоустройствения план, Consiglio di Stato отново потвърждава, че е необходимо Commissario ad acta да започне съответните процедури по приемането на тази оферта след проверка на останалите законови предпоставки. Поради това решението на Commissario ad acta се отменя, с мотива че то не зачита силата на пресъдено нещо.

25. Впоследствие новият Commissario ad acta, назначен от префекта на Бари, изпълнява необходимите действия и с решение от 23 април 2012 г. приема „изменение на градоустройствения план“ съобразно с общия регулационен план на Comune di Bari във връзка с терените, определени за строителството на съдебните сгради.

26. Pizzarotti оспорва това решение пред Consiglio di Stato, с мотива че то има за цел да се осуети зачитането на силата на пресъдено нещо.

27. Запитващата юрисдикция иска да установи, първо, дали е равнозначен на обществена поръчка за строителство, макар и с някои характеристики на договор за наем, договорът за наем на бъдещ строеж, който трябва да се сключи под формата на обещание за поемане на задължение за отдаване под наем, така че към този договор да не се прилага специфичното изключение, предвидено в член 16, параграф 1, буква а) от Директива 2004/18. По-специално тя иска да бъде определен обхватът на израза „други недвижими имоти“, който се съдържа в тази разпоредба, както и значението на съображение 24 от тази директива.

28. Второ, ако се предположи, че разглежданият договор представлява обществена поръчка за строителство, запитващата юрисдикция отправя въпрос дали тя може да обезсили постановеното със сила на пресъдено нещо по делото с решение № 4267/2007, доколкото би довело — поради последващи решения за изпълнение и актове на Commissario ad acta — до възникването на положение, несъвместимо с правото на Съюза в областта на обществените поръчки. В този смисъл тя подчертава, че в съответствие със собствената си съдебна практика тя може да допълва първоначалния диспозитив на свое решение с решение за изпълнение, като по този начин се стигне до така наречената „поетапно формираща се сила на пресъдено нещо“. Тя добавя, че в съответствие с практиката на Съда принципът на силата на пресъдено нещо, записан в член 2909 от италианския граждански кодекс, не е пречка за правилното прилагане на правото на Съюза към положение, по отношение на което е произнесено решение със сила на пресъдено нещо.

29. При тези обстоятелства Consiglio di Stato решава да спре производствата и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1. Равнозначен ли е на обществена поръчка за строителство, макар и с някои характеристики на договор за наем, договор за наем на бъдеща вещ, който трябва да се сключи в последната предложена форма — обещание за поемане на задължение за отдаване под наем, така че този договор да не попада сред договорите, които член 16 [от Директива 2004/18] изключва от приложното поле на правната уредба на обществените поръчки?
2. При положителен отговор на първия въпрос, може ли национална юрисдикция, и по-специално запитващата юрисдикция, да обезсили постановеното евентуално със сила на пресъдено нещо по разглежданото дело, така както то е описано в настоящия [акт за преюдициално запитване], доколкото то би допуснало възникването на правно положение, несъвместимо с правото на Съюза в областта на обществените поръчки? Вследствие на това възможно ли е да се зачита сила на пресъдено нещо, която би била несъвместима с правото на Съюза [...]?”.

30. Писмени становища представят страните в главното производство, италианското и германското правителство, както и Комисията.

31. На 27 февруари 2014 г. е проведено съдебно заседание, в което участие вземат страните в главното производство, италианското и германското правителство, както и Комисията.

III – Анализ

A– По допустимостта

32. Pizzarotti изразява съмнение относно допустимостта на настоящото преюдициално запитване с две основания.

33. На първо място, то твърди, че Директива 2004/18, единствената, която е предмет на настоящото преюдициално запитване, не е приложима *ratione temporis* в главното производство.

34. На второ място, Pizzarotti посочва, че отговорът на Съда не би могъл да даде каквото и да е отражение върху разрешаването на спора в главното производство, в рамките на който се разглеждат многобройни съдебни актове⁷, придобили сила на пресъдено нещо съгласно италианското национално право.

35. Нито едно от основанията за недопустимост, изтъкнати от Pizzarotti, не намирам за убедително.

36. Що се отнася, на първо място, до основанието относно неприложимостта в конкретния случай на Директива 2004/18, единствената посочена от запитващата юрисдикция, според мен то изобщо не е достатъчно, за да се обяви за недопустимо настоящото преюдициално запитване.

37. Действително, както подчертават и Pizzarotti, и Комисията, съгласно установената съдебна практика⁸ правилната дата за определяне на приложимото законодателство към дадена обществена поръчка е тази, на която възлагащият орган избира вида на процедурата, която ще следва, и решава окончателно въпроса дали съществува или не задължение за предварително обявяване на процедура за възлагането на обществената поръчка. В случая е релевантно решението от 14 август 2003 г.⁹ Към тази дата е била приложима обаче единствено Директива 93/37 във връзка с Директива 92/50.

38. Независимо от това съм на мнение, че тази грешка при определянето на приложимото в конкретния случай законодателство на Съюза е напълно относителна и тя няма значение за настоящото дело. В действителност релевантните разпоредби, а именно член 1, буква а) от Директива 93/37 и член 1, буква а), точка iii) от Директива 92/50, са възпроизведени в сходна редакция в Директива 2004/18, която в основната си част се състои в преработка и опростяване на приложимото дотогава законодателство.

7 — Pizzarotti препраща към две решения: първото е на Tribunale amministrativo regionale per la Puglia от 18 май 2004 г. по внесена жалба на отхвърлен кандидат, което постановява, че обявлението за пазарно проучване има единствено проучвателен характер с цел да се намерят подходящи решения за изграждането на нови сгради за юрисдикциите в град Бари и следователно не включва никакъв ангажимент от страна на общинската администрация впоследствие да възлага обществената поръчка. Второто е решение № 4267/2007 на Consiglio di Stato, което задължава общинската администрация да завърши започнатата процедура чрез сключване на договор за наем на бъдеща вещ с предприятието Pizzarotti.

8 — Вж. по-специално решение Комисия/Нидерландия (C-576/10, EU:C:2013:510, т. 52 и цитираната съдебна практика).

9 — Както посочва Consiglio di Stato, „пазарното проучване, проведено от Comune di Bari, избирането след него на проекта, представен от предприятието Pizzarotti, внасянето на този проект пред министъра на правосъдието и писмо № 249 от 4 февруари 2004 г. на този орган са също етапи от сложна процедура, целта на която е изграждането на нови сгради за юрисдикциите“.

39. В този контекст, който не води очевидно до промяна в правната проблематика, поставена в акта за преюдициално запитване, или до разглеждане на правни въпроси, които не са обсъждани изобщо в главното производство¹⁰, считам за напълно оправдано въпросите да бъде преформулирани за целите на тълкуването на разпоредбите на Директива 93/37.

40. На второ място, що се отнася до основаниято за недопустимост, изведено от съществуването на съдебни актове със сила на пресъдено нещо, които биха лишили отговорите на Съда от каквото и да е полезно значение за разрешаването на спора в главното производство, то също е неприемливо. Всъщност именно преценката на последиците от силата на пресъдено нещо, която имат посочените от запитващата юрисдикция решения, е в центъра на разглежданата във втория въпрос проблематика. Дори и да се предположи, че със своите доводи Pizzarotti иска всъщност да се постави под съмнение и релеванността на поставените въпроси, достатъчно е да се припомни, че поначало по дела, заведени пред националните юрисдикции, единствено последните могат да преценяват релеванността на въпросите, които отправят до Съда. Съдът ще възприеме различен подход единствено ако е напълно „очевидно“, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или също когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси¹¹. Не считам, че случаят е такъв.

41. При тези обстоятелства смятам, че преюдициалното запитване трябва да се приеме за допустимо.

Б– По първия преюдициален въпрос: наличие на обществена поръчка за строителство по смисъла на Директива 93/37

1. Формулиране на проблематиката

42. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да получи разяснения по правната квалификация от гледна точка на законодателството на Съюза в областта на обществените поръчки на договор, определен от запитващата юрисдикция като „договор за наем на бъдещ строеж, който трябва да се сключи в последната предложена форма — обещание за поемане на задължение за отдаване под наем“.

43. По-точно следва да се определи дали предложението, направено от Comune di Bari на предприятието Pizzarotti след спирането на първоначално предвиденото държавно финансиране (вж. точки 14 и 15 от настоящото заключение), трябва да се анализира като целящо сключването на договор за наем, към който не се прилага законодателството на Съюза, или обратното — естеството му е такова, че задължава Comune di Bari да възложи обществена поръчка за строителство и съответно да обяви нова процедура.

44. По същество са налице две противоположни становища.

10 — В този смисъл Съдът постоянно припомня, че неговата задача е да тълкува всички разпоредби на правото на Съюза, които са необходими на националните юрисдикции, за да се произнасят по споровете, с които са сезирани, дори тези разпоредби да не са изрично посочени във въпросите, отправени от тези юрисдикции до Съда (Вж. по-специално решенията *Fuß*, C-243/09, EU:C:2010:609, т. 39 и *Worten*, C-342/12, EU:C:2013:355, т. 30).

11 — Вж. в този смисъл решение *Fish Legal и Shirley* (C-279/12, EU:C:2013:853, т. 30).

45. Pizzarotti и италианското правителство, подкрепяни в редица аспекти от германското правителство, твърдят, че разглежданият в главното производство договор не отговаря на критериите за определение на една обществена поръчка, които се съдържат в приложимата правна уредба и са уточнени от Съда. Този договор попада в приложното поле на изключението, предвидено в член 1, буква а), точка iii) от Директива 92/50 и член 16, буква а) от Директива 2004/18.

46. Те изтъкват, на първо място, че делото в главното производство се отнася не до изпълнението на строежа, а до наема на недвижимите имоти. За това свидетелства текстът на обявлението за обществената поръчка и решението на Comune di Bari от 18 декември 2003 г., както и самите характеристики на договора, типични за договор за наем по смисъла на член 1571 от италианския граждански кодекс и които ясно се различават от разглежданите в делото, по което е постановено решение KölnMesse.

47. На второ място, те посочват, че в главното производство от Comune di Bari не се изисква да заплаща финансово възнаграждение за получаването на услуга за строителни работи, отговаряща на нейния пряк икономически интерес, което лишавало договора от възмездния му характер.

48. На трето място, Pizzarotti и италианското правителство твърдят, че Comune di Bari няма правомощия да принуди Pizzarotti по съдебен път да извърши строителните работи.

49. На четвърто място, според тях Comune di Bari не прилага към изготвения документ от Commissione di manutenzione della Corte d'appello di Bari технически спецификации по смисъла на точка 1 от приложение III към Директива 93/37 или точка 1, буква а) от приложение VI към Директива 2004/18, нито документация за участие в процедурата по смисъла на член 10 от Директива 93/37 или член 23 от Директива 2004/18, с което да потвърди намерението си не да възлага обществена поръчка за строителство, а да получи пазарно проучване — необвързващо и предназначено за набиране на частни проекти, които тя е предвиждала да оцени напълно независимо и без никакво задължение за вземане на решение. Pizzarotti и италианското правителство добавят, че във всички случаи разглежданият в главното производство договор се характеризира с липсата на точни технически спецификации на вида строителство за изпълнение, каквито са налице в делото KölnMesse.

50. Comune di Bari и Комисията от своя страна са на мнение, че разглежданият в главното производство договор съставлява обществена поръчка за строителство по смисъла на член 1, буква а) от Директива 93/37, която е трябвало да бъде възложена при зачитане на процедурните правила и прозрачността, предвидени в тази директива.

51. Трябва да се отбележи, че развитите доводи от страните в главното производство и от различните встъпили страни в настоящото производство в основната си част се отнасят до въпроса дали припомнените и уточнени от Съда условия, по-специално в неговото решение по дело KölnMesse, за да се приеме наличието на обществена поръчка по смисъла на правната уредба на Съюза, са изпълнени в главното производство.

52. Впрочем делото KölnMesse се отнася до проблема за правната квалификация на сделка, различна от посочената в първия поставен въпрос в настоящото преюдициално запитване. В посоченото дело Съдът е трябвало да определи дали аспектът „наем“ на сключения договор между град Кьолн и Grundstücksgesellschaft Köln Messe 8-11 GbR е бил по-важен от целта — изпълнение на строежа. Изключението, предвидено в член 1, буква а), точка iii) от Директива 92/50 и член 16, буква а) от Директива 2004/18, изобщо не е обсъждано.

53. В главното производство, като се има предвид възприетата от запитващата юрисдикция формулировка, най-напред възниква въпросът дали сделките, свързани с бъдещи вещи, могат да попадат в обхвата на изключението за прилагане на правилата в областта на обществените поръчки, предвидено в тези разпоредби. Това предполага, че запитващата юрисдикция вероятно изхожда от постулата, че договорът, чието сключване се предвижда, се отнася до обществена поръчка за услуги, по отношение на която, от гледна точка на нейната специфика, може да не се прилагат правилата за възлагане на обществените поръчки.

54. Също така в началото ще изложи причините, поради които според мен е необходимо да се застъпи становището, че при всички обстоятелства разглежданото изключение не може да се отнася за строежи, изпълнението на които не е започнало.

55. Тъй като обаче би могло да се приеме за необходимо, дори извън поставения от запитващата юрисдикция въпрос, произнасянето и по въпроса дали с оглед на обстоятелствата по делото са изпълнени условията, за се приеме, че е налице по-скоро „обществена поръчка за строителство“, отколкото обществена поръчка за услуги, ще посоча как според мен е подходящо, и като продължение на изводите от Решението по дело KölnMesse, да се разглежда спорният проектодоговор в главното производство.

2. Разпоредбите на член 1, буква а), точка iii) от Директива 92/50 очевидно се отнасят до сделки, свързани със съществуващ недвижим имот

56. Според мен тук изглежда е необходимо да се припомни един ключов параметър, който трябва да бъде взет предвид при определяне на това дали дадена сделка попада в приложното поле на директивите относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки: първата цел на правната уредба на Съюза в областта на обществените поръчки е да премахне ограниченията пред основните свободи и да насърчава ефективното конкурентно възлагане¹².

57. Постигането на тази цел се възпрепятства, когато, без да е изпълнил предварително процедурите за възлагане на обществени поръчки, предвидени в законодателството на Съюза, възлагащ орган възлага на дадено предприятие строителни работи или услуги, независимо по какви съображения и в какъв контекст са последните и какво е тяхното предназначение¹³.

58. За успешното постигане на тази цел квалифицирането на дадена операция като поръчка за строителство задължително трябва да се разбира в широк смисъл, като същевременно случаите на изключение трябва да се разглеждат ограничително.

59. Това важи с особена сила за специфичните изключения към някои обществени поръчки, предвидени в член 1, буква а) от Директива 92/50 (които по същество са възпроизведени в член 16 от Директива 2004/18)¹⁴. Както е посочено и в съображение 24 от Директива 2004/18, именно „специфичните характеристики“ на някои обществени поръчки осуетяват прилагането на правилата за възлагане на обществени поръчки.

12 — Вж. второ и десето съображение от Директива 93/37, както и съображение 2 от Директива 2004/18.

13 — Вж. в този смисъл заключение Аугош и др. на генералния адвокат Kokott (C-220/05, EU:C:2006:410, т. 43).

14 — Вж. също член 10, буква а) от наскоро приетата Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18.

60. По отношение на изключението относно придобиването или наемането на недвижими имоти¹⁵ в широк смисъл, считам, че то може да се отнася само до съществуващи недвижими имоти. Обявяването на процедура за възлагане на обществена поръчка вследствие на прилагането на правилата в областта на обществените поръчки на практика няма особен смисъл, когато се отнася до наемане или до продажба на даден съществуващ имот, който поради неговата уникалност не подлежи на съпоставяне с други имоти. От друга страна, видно от някои от подготвителните дейности, изключването на договорите за наем или за придобиване на недвижими имоти в началото се е обяснявало с местния и нетрансграничен характер на тези обществени поръчки¹⁶. Когато обаче разглежданите дейности включват бъдещото изграждане на недвижими имоти, и съответно изпълнението на строителни работи, изискваните от тези правила възлагане с обявяването на обществена поръчка и прозрачност в никакъв случай не са неподходящи и въпросните правила следва да намерят приложение. Също така позоваването в съответните разпоредби на „други недвижими имоти“ трябва според мен да се разбира като отнасящо се до имоти, различни от земи и сгради, а не все още до неизградени такива.

61. Следователно, без да е нужно да се определя точно от кой етап нататък даден недвижим имот се приема за съществуващ, изключението относно закупуването или наемането на „земя, съществуващи сгради или други недвижими имоти“ в никакъв случай не може да се отнася за обекти, изграждането на които дори не е започнало, какъвто е случаят в главното производство. В случай че даден административен орган реши, при внедряване на определени услуги, да закупи или наеме сграда, която предстои да бъде изградена, той трябва да извърши това като приложи процедурите за възлагане на обществени поръчки, предвидени в съответното законодателство.

3. Условието за съществуване на обществена поръчка във всички случаи са изпълнени в контекст като разглеждания в главното производство

62. Както Съдът постоянно припомня, квалифицирането на дадена сделка като обществена поръчка за строителство е въпрос от областта на правото на Съюза и то трябва да е независимо от възприетото въз основа на националното право¹⁷. При определянето на това дали един договор или сделка попада в приложното поле на дадена директива в областта на обществените поръчки, правната квалификация, евентуално възприета от договарящите страни, също така не е определяща¹⁸.

63. Следователно, що се отнася до главното производство, формалната квалификация на разглеждания договор като „договор за наем“ не е решаващ фактор. Също така фактът, че разглежданият договор притежава, както твърдят Pizzarotti и италианското правителство, някои характеристики на договор за наем, по смисъла на член 1571 от италианския граждански кодекс, на комплекс от недвижими имоти, изобщо не е релевантен.

64. В този смисъл се налага едно уточнение. Въпросът е не да се постави под съмнение свободата, с която разполагат националните публични органи при избора на процедурата за договаряне, която те считат за целесъобразна за изпълнението на строежа или на услугите или да се постави под съмнение законността на използването на някои видове договори, а да се избегне рискът от заобикаляне на правилата за обществените поръчки, до който може да

15 — Член 1, буква а), подточка iii) от Директива 92/50 и член 16, буква а) от Директива 2004/18.

16 — Вж. по-специално обяснителния меморандум на предложението за Директива на Съвета относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за услуги, представено на 6 декември 1990 година (COM(90) 372 окончателен — SYN 293).

17 — Вж. решение Augoux и др. (C-220/05, EU:C:2007:31, т. 40 и цитираната съдебна практика).

18 — Решение KölnMesse (т. 54).

доведе използването на определени договорни условия. С други думи, правната уредба на Европейския съюз в областта на обществените поръчки не засяга законността на използването на договор за наем с цел построяването на сграда, ако преди неговото сключване предвидените в тази правна уредба правила за разгласяване и обявяване на обществената поръчка са спазени.

65. Освен това приложното поле на директивата трябва да се определя само спрямо обективните обстоятелства, които са изрично определени с приетите в тази област директиви.

66. Това означава, че реалните или предполагаемите цели, които публичните органи си поставят, не са релевантни за определянето на това дали даден договор трябва да бъде квалифициран като обществена поръчка за строителство. Следователно не може да се взема предвид фактът, ако той бъде приет за доказан, че първоначално Comune di Bari е имала намерение само да започне осигуряването на съдебната администрация с общо седалище за всички съдилища в Бари, без това задължително да включва извършването на строителните работи.

67. Ето защо Съдът подчертава, че определението на понятието „обществена поръчка за строителство“, което се съдържа в член 1, буква а) от Директива 93/37, включва всички сделки, при които е сключен възмезден договор между възлагащ орган и предприемач, независимо от формалната му квалификация, и който договор има за предмет изграждането от последния на „строеж“ по смисъла на член 1, буква в) от същата директива. Основният критерий в това отношение е строежът да е в съответствие с изискванията на възлагащия орган, като използваните средства във връзка с това изпълнение са без значение¹⁹. За тази цел е необходимо съответният възлагащ орган да е взел мерки за определяне на характеристиките на строежа или поне да упражнява решаващо влияние върху проектирането му²⁰.

68. Накрая, в съответствие с практиката на Съда, когато един договор съдържа елементи, присъщи на обществена поръчка за строителство, и елементи, присъщи на друг вид обществена поръчка, именно основният предмет на договора определя приложимите правила от правото на Съюза²¹.

69. В случая фактите по делото сочат според мен, че разглежданата в главното производство сделка притежава всички характеристики на договор за строителство, чийто основен предмет в крайна сметка е изпълнение на строеж в съответствие с изисквания, посочени от възлагащия орган.

70. На първо място, тези факти доказват, че целта на цялата разглеждана процедура, която започва с публикуването на обявлението за обществена поръчка на 14 август 2003 г., се състои от изграждане в съответствие с желанието на компетентните публични органи, на нови помещения, предназначени да бъдат използвани за общо седалище на съдилищата от съдебния район на Бари.

71. Това е видно, най-напред, от обявлението за обществена поръчка („Ricerca di mercato“) от 14 август 2003 г., в което конкретно е указано, че „кандидатът чрез своята оферта се задължава да започне строежа на сградите преди 31 декември на текущата година“.

72. След това, от приложения към обявлението за пазарното проучване документ, изготвен от Corte d'appello di Bari и одобрен от Commissione di manutenzione (документ, озаглавен „Quadro esigenziale“ (рамкови изисквания), чиято релевантност за разглеждането на въпросния договор не се поставя под въпрос²², става ясно, че компетентните публични органи посочват някои

19 — Решение KölnMesse (т. 55).

20 — Решение Helmut Müller (C-451/08, EU:C:2010:168, т. 67).

21 — Вж. по-специално решение KölnMesse (т. 57).

22 — Проектодоговорът за наем от май 2012 г. се позовава по-специално в съображение 10 и член 7 от него на тези рамкови изисквания.

структурни, функционални и организационни изисквания, на които трябва да отговаря проектът за съдебните сгради, като се има предвид приложимото законодателство и всички статистически данни относно дейността на съдилищата в град Бари. Тези изисквания, изложени на десетки страници, отиват отвъд обичайните изисквания на един наемател по отношение на нов недвижим имот от определен мащаб²³.

73. Накрая, протокол за разискванията на общинския съвет № 1045/2003 от 18 декември 2003 г. относно избора на офертата, представена от Pizzarotti, изрично се позовава на „изграждане на обща сграда“ за всички съдилища.

74. Най-общо считам, че по смисъла на Директива 93/37 и Директива 2004/18 непосредственият и съответно основен предмет на договор за сграда, чието строителство все още не е започнало, не може, по принцип и като продължение на изводите от Решението по дело KölnMesse, да бъде разглеждан като отдаване под наем на недвижим имот, при това независимо от договорната формула, избрана съгласно националното право. Така първостепенната цел на този договор логически може да бъде само изграждането на съответните обекти, които впоследствие е трябвало да бъдат предоставени на възлагащия орган по договорно правоотношение, квалифицирано като „договор за наем“²⁴.

75. Що се отнася до главното производство, видно е, че Pizzarotti при никакви обстоятелства не може да изпълни задължението си, предвидено в проектодоговора за наем, да отдаде под наем конкретните строежи в определената зона, без преди това да ги е изпълнило.

76. Многобройните технически спецификации, съдържащи се в референтните документи, сочат, че възлагащият орган е взел мерки за определяне характеристиките на строежа или най-малкото за оказване на решаващо влияние върху неговия проект. Тези данни, както и големият брой спорове, възникнали поради несклучването на разглеждания в главното производство договор, според мен категорично доказват, че Pizzarotti не е било склонно да изпълни обсъждания строеж поради липсата на конкретно формулирани нужди от Comune di Bari и на приемането от нейна страна на офертата за изпълнение, представена в отговор на публичното обявление за пазарно проучване.

77. На второ място считам за очевидно, макар и по този пункт да има различия с делото KölnMesse²⁵, че разглежданият в главното производство договор е възмезден.

78. Естествено, възнаградението под формата на годишен наем, което Comune di Bari следва да изплаща в продължение на 18 години съгласно обсъждания договор, далеч не може да покрие разходите по изпълнението на строежа.

79. Този факт обаче не води до отричане на възмездния характер на обсъждания договор.

80. На практика, за да се разграничи обществена поръчка за услуги от обществена поръчка за строителство²⁶, противно на това, което твърдят Pizzarotti, италианското и германското правителство²⁷, не следва да се придава каквато и да било решаваща тежест на размера на финансовото възнаграждение за строителните услуги. Както Съдът е постановил, определящият

23 — Решение KölnMesse (т. 58).

24 — Пак там (т. 56).

25 — По това дело германското правителство посочва обстоятелството, че общата сума, която следва да се изплати на Grundstücksgesellschaft Köln Messe 8-11 GbR за наеми, възлизащи в размер на около 600 милиона евро, е много по-голяма от стойността на строителството, възлизаща на около 235 милиона евро.

26 — Това за разлика от разграничението между обществена поръчка за услуги и обществена поръчка за доставки (вж. по-специално член 2 от Директива 92/50 и член 1, параграф 2, буква г), втора алинея от Директива 2004/18).

27 — Те се позовават по-специално на заключение Комисия/Германия на генералния адвокат Trstenjak (C-536/07, EU:C:2009:340), която предлага да се извърши „съпоставка на съответните цени“ (т. 105).

елемент за целите на квалификацията на дадена поръчка е основният ѝ предмет, а не размерът на възнаграждението на предприемача или начините на плащането му²⁸. Фактът, че плащането на годишния наем в продължение на 18 години, вече предвидено от разглеждания договор, не покрива изцяло разходите по изпълнението на строежа, в никакъв случай не би могъл да измени възмездния характер на договора и вследствие на това да доведе до изключване на съществуването на обществена поръчка за строителство. В това отношение реалното получаване на печалба от икономическия оператор не следва да бъде необходимо условие, за да се квалифицира даден договор като обществена поръчка за строителство²⁹.

81. Условието, свързано със съществуването на „пряк икономически интерес за възлагащия орган“, не предполага непременно, че последният ще стане собственик на строежа, като то може да бъде изпълнено с документ за отдаване под наем, с който строежът се отдава на разположение на съответния публичен орган³⁰.

82. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на първия преюдициален въпрос да се отговори, че договор за наем на бъдещ строеж, притежаващ характеристиките на разглеждания в главното производство, трябва да се квалифицира като обществена поръчка за строителство по смисъла на член 1, буква а) от Директива 93/37.

В – По втория въпрос: изисквания, произтичащи от принципите на лоялно сътрудничество и зачитане на силата на пресъдено нещо в положение, за което се предполага, че е несъвместимо с правото на Съюза

83. Вторият въпрос на запитващата юрисдикция се отнася до това може ли тя да обезсили постановеното със сила на пресъдено нещо, доколкото то би допуснало възникването на правно положение, което е несъвместимо с правото на Съюза в областта на обществените поръчки, и дали вследствие на това е възможно да се зачита сила на пресъдено нещо, която би била несъвместима с посоченото право.

84. Не мога да не споделя, че съм объркан в определянето на точното значение на това какво според запитващата юрисдикция представлява „пресъдено нещо“, а именно както *thema decidendum*, така и *ratio decidendi*, което би се оказало проблематично от гледна точка на спазването на правото на Съюза.

85. С ясното съзнание, че в крайна сметка единствено от компетентност на националната юрисдикция е да се определи кое съдебно решение или актове биха възпрепятствали пълното прилагане на правото на Съюза, поради необходимостта да се даде възможно най-полезен отговор на запитващата юрисдикция ще изложа по-долу следното.

86. В случая единственото „пресъдено нещо“, на което се позовава запитващата юрисдикция³¹, се съдържа в нейното решение № 4267/2007, по-специално в поставеното в това съдебно решение, съгласно което, „като спазва принципите на разумното начало, на добросъвестност и на защита на оправданите правни очаквания, [Comune di Bari] трябва, довършвайки предприетите от нея действия, да приключи процедурата с действително подходящ извод, като провери в рамките на постъпилите оферти дали е възможно строителните работи да се извършат в съответствие с променената икономическа рамка“.

28 — Вж. решение KölnMesse (т. 61).

29 — Решение Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce и др. (C-159/11, EU:C:2012:817).

30 — Вж. в този смисъл решение Helmut Müller (EU:C:2010:168, т. 50 и 51).

31 — Дори и страните да изискват привеждане в съответствие с решение № 8420/2010.

87. Макар и, както изтъква Consiglio di Stato, „да могат да бъдат намерени многобройни и различни разрешения за прилагането“ на това решение, а priori е трудно да се разберат мотивите, поради които изпълнението на това съдебно решение непременно би било в противоречие с правото на Съюза, и по-специално с прилагането на релевантното законодателство в областта на обществените поръчки за строителство.

88. Подобно на посоченото от Comune di Bari, изглежда, че единственото (окончателно) пресъдено нещо от Consiglio di Stato в решение № 4267/2007 се отнася до възложеното и задължение (както и на Commissario ad acta) да приключи започналата с публичното обявление за пазарно проучване процедура. A priori нищо не позволява да се изключи, че приключването на тази процедура по смисъла на посоченото по-горе съдебно решение може да бъде под формата на обявяване на нова процедура за възлагане при спазване на правилата на Съюза в областта на обществените поръчки.

89. Запитващата юрисдикция изглежда поне частично³² възприема тълкуването, защитавано от Pizzarotti, съгласно което това съдебно решение и следващите го съдебни актове трябва да се тълкуват като изискващи сключването на разглеждания договор „за наем“ с Pizzarotti, което е от естество да доведе до положение, противоречащо на правото на Съюза. Освен това изглежда, че известна сила е предоставена на решенията за изпълнение, приети от Commissario ad acta (вж. решение № 8420/2010). Според моето разбиране на разпоредбите от италианския Административно-процесуален кодекс съдът разглежда всички въпроси, свързани с правилното изпълнение, включително тези, които произтичат от решенията на Commissario ad acta, тъй като последният действа в качеството си на сътрудник на правосъдието.

90. От друга страна, макар и да изглежда, че — в съответствие с разпоредбите на посочения Административно-процесуален кодекс³³, в тълкуването им от запитващата юрисдикция — последната има правомощието да допълни диспозитива на решение № 4267/2007, като се стигне до това, което тя квалифицира като „постепенно формираща се сила на пресъдено нещо“, считам, че ще е трудно да се заключи, че принципът за неизменяемост на решенията със сила на пресъдено нещо е поставен под въпрос. Всъщност, след като съдебният орган разполага с правомощието да уточнява или да изменя по-рано обявени решения, тази възможност трябва да бъде призната при същите условия, за да се осигури пълното прилагане на правото на Съюза.

91. При тези обстоятелства в крайна сметка националната юрисдикция следва да даде приоритет — при изпълнението на съдебни решения, на които могат да бъдат дадени различни възможни тълкувания — на онова тълкуване, което гарантира, че администрацията ще действа в съответствие с правото на Съюза.

92. В случая, в който за запитващата юрисдикция обаче се налага изводът, че правилното прилагане на правото на Съюза в областта на обществените поръчки за строителство определено е в противоречие с пресъденото нещо в нейното решение № 4267/2007 или в следващи решения³⁴, нещо, което само тя е оправомощена да провери, редът и условията за прилагането на решението със сила на пресъдено нещо са в процесуалната автономия на държавите членки при зачитане принципите за равностойност и ефективност.

32 — Вж. в този смисъл обобщението на решенията, приети от Consiglio di Stato в отговор по-специално на действията на Commissario ad acta от 27 май 2010 г. (точки 23—25 от настоящото заключение).

33 — Законодателен указ № 104 от 2 юли 2010 г. (GURI № 156 от 7 юли 2010 г.).

34 — Consiglio di Stato оставя на практика впечатление, че това са негови решения за изпълнение (от 15 април и 3 декември 2010 г.) относно дейността на Commissario ad acta, които водят до потенциално противоречие с правото на Съюза, по отношение разпореждането да се предприемат необходимите действия за сключването на договора за наем на бъдеща вещ, който това предприятие е предложило на администрацията като последна оферта след икономическите сътресения през 2004 г.

93. В това отношение Съдът постоянно припомня значението на принципа за силата на пресъдено нещо както в правния ред на Съюза, така и в националните правни системи. Възщност, за да се гарантира стабилността на правото и на правоотношенията, както и доброто правораздаване, е необходимо съдебните решения, които са станали окончателни след изчерпване на наличните способности за защита или след изтичане на предвидените за тази защита срокове, да не могат повече да бъдат оспорвани³⁵. Следователно правото на Съюза не налага на национална юрисдикция да отклони прилагането на вътрешните процесуалноправни норми, които придават сила на пресъдено нещо на дадено решение, дори ако това би позволило с въпросното решение да се отстрани нарушение на правото на Съюза³⁶.

94. При липсата на правна уредба на Съюза в тази област редът и условията за прилагане на принципа за силата на пресъдено нещо попадат във вътрешния правов ред на държавите членки по силата на принципа за процесуалната автономия на последните. По-специално, процесуалните правила не могат да бъдат по-малко благоприятни от тези, които уреждат аналогични вътрешноправни съдебни производства (принцип на равностойност), и не правят практически невъзможно или прекомерно трудно упражняването на правата, предоставени от правния ред на Съюза (принцип на ефективност)³⁷.

95. Явното отклонение, каквото е решение *Lucchini*³⁸, от принципа на силата на пресъдено нещо, е ограничено от самия Съд само до областта на държавните помощи.

96. В решението по това дело Съдът уточнява, че тъй като преценката на съвместимостта на мерки за помощи или на схема за помощи с общия пазар е от изключителната компетентност на Комисията, която действа под контрола на общностния съд, общностното право не допуска прилагането на разпоредба на националното право, която има за цел да закрепи принципа на сила на пресъдено нещо като член 2909 от италианския Граждански кодекс, доколкото прилагането ѝ възпрепятства възстановяването на държавна помощ, която е отпусната в нарушение на общностното право и чиято несъвместимост с общия пазар е установена с решение на Комисията, което е станало окончателно³⁹.

97. Спецификата на делото *Lucchini* е подчертана и в решение *Fallimento Olimpiclub*⁴⁰, в което Съдът уточнява, че посоченото дело се е отнасяло до много специфично положение, при което са се разглеждали принципи, регулиращи разпределянето на правомощията между държавите членки и Европейската общност в областта на държавните помощи, като Комисията разполага с изключителна компетентност да разглежда съвместимостта с общия пазар на национална мярка за държавна помощ.

98. Трудно мога да бъда убеден в аналогията, направена между ангажименти като посочените в решение *Kühne & Heitz*⁴¹, на административните органи, произтичащи от задължението им за лоялно сътрудничество, и тези, които се налагат по силата на същото задължение на националните юрисдикции.

35 — Вж. по-специално решения *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513, т. 38), *Kapferer* (C-234/04, EU:C:2006:178, т. 20) и *Fallimento Olimpiclub* (C-2/08, EU:C:2009:506, т. 22).

36 — Решения *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269, т. 48), *Kapferer* (EU:C:2006:178, т. 21) и *Fallimento Olimpiclub* (EU:C:2009:506, т. 23).

37 — Решения *Kapferer* (EU:C:2006:178, т. 22) и *Fallimento Olimpiclub* (EU:C:2009:506, т. 24).

38 — C-119/05, EU:C:2007:434.

39 — Пак там, т. 62 и 63.

40 — Решение *Fallimento Olimpiclub* (EU:C:2009:506, т. 25).

41 — Решение *Kühne & Heitz* (C-453/00, EU:C:2004:17, т. 28). Вж. също решения *i-21 Germany* и *Arcor* (C-392/04 и C-422/04, EU:C:2006:586, т. 51—55), както и *Kempter* (C-2/06, EU:C:2008:78).

99. Действително спазването както на окончателния характер на дадено административно решение, така и на силата на едно съдебно решение, се основава на необходимостта — като се има предвид принципът за правна сигурност — да се запази стабилността на правните положения. Освен това положението в главното производство е особен случай, в който според предоставената от Consiglio di Stato информация той може да допълни диспозитива на едно от тези окончателно влезли в сила решения, и ако случаят е такъв, да измени актовете, приети в изпълнение на посочените решения от Commissario ad acta.

100. Дори и да се предположи обаче, че тази възможност може да се възприеме като смекчаване на неизменяемостта на силата на окончателно пресъденото нещо, което не е категорично доказано (вж. точка 90 от настоящото заключение), между възможността за преразглеждане на окончателно административно решение и възможността за изменение на съдебно решение със сила на пресъдено нещо разликата е голяма. Задължението за административния орган да преразгледа при определени условия окончателно влязло в сила административно решение — задължение, утвърдено с Решението по дело Kühne & Heitz (EU:C:2004:17), се основава на предпоставката, че подобно преразглеждане не може да увреди трети лица. Не считам, че това условие е налице при преразглеждането на съдебни актове със сила на пресъдено нещо. Освен това считам, че това съдебно решение в крайна сметка може да се възприеме като прилагане на принципите за ефективност и равностойност, като се има предвид признатата във вътрешното право възможност за преразглеждане на окончателни административни решения при определени условия.

101. От гореизложените съображения следва, че когато дадено съдебно решение евентуално чрез действието на последващи съдебни решения за изпълнение води до положение, несъвместимо с правото на Съюза, националната юрисдикция по принцип не може да го изменя.

102. От друга страна, съществува възможност за поправяне на положение, съставляващо нарушение на правото на Съюза. В действителност в случая, в който силата на пресъдено нещо би довела до невъзможност за прилагане на правото на Съюза, остава възможността за предявяване на иск за обезщетение на вредите, причинени на частноправните субекти⁴².

103. С оглед на това предлагам на втория въпрос да се отговори, че единствено националната юрисдикция е компетентна да определя точните предели на съдебно решение със силата на пресъдено нещо. Редът и условията за изпълнение на съдебно решение, придобило силата на пресъдено нещо, се определят от вътрешния правов ред на държавите членки при зачитане на принципите за равностойност и ефективност. В случай че в съответствие с вътрешните норми националната юрисдикция има правомощието да допълва, дори да изменя силата на пресъдено нещо, тя трябва да упражни това правомощие за целите на правилното прилагане на правото на Съюза.

IV – Заключение

104. С оглед на гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Consiglio di Stato преюдициални въпроси по следния начин:

- 1) Договор за наем на бъдещ строеж, който има характеристиките на разглеждания в главното производство договор, трябва да се квалифицира като „обществена поръчка за строителство“ по смисъла на член 1, буква а) от Директива 93/37/ЕИО на Съвета от 14 юни 1993 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за строителство.

42 — Вж. в този смисъл решение Köbler (EU:C:2003:513, т. 51 и сл.).

- 2) Единствено националната юрисдикция е компетентна да определя точните предели на постановеното от съда със сила на пресъдено нещо. Редът и условията за изпълнение на постановеното от съда със сила на пресъдено нещо се определят от вътрешния правов ред на държавите членки при зачитане на принципите за равностойност и ефективност. В случай че в съответствие с вътрешните норми националната юрисдикция има правомощието да допълва, дори да изменя пределите на силата на пресъдено нещо, тя трябва да упражни това правомощие за целите на правилното прилагане на правото на Съюза.